

Vědomí souvislostí

Vždy to byla naděje a touha. Bylo to i citové a racionální vědomí souvislostí. Byly to též různé duchovní i praktické sounáležitosti a vzájemné vazby, v rámci nichž probíhal a probíhá výtvarný život našich národů a našich kultur. Tento proces je zakotven hluboko v historických dobách, v počátcích Slovany, v umění velkých slohových celků od románského slohu po baroko a klasicismus. Tyto vztahy zintenzivněly v 19. a zejména v 20. století. Pro slovenské výtvarníky byla vždy silným magnetem a nenahraditelnou hodnotou Praha a její umělecké školy.

▲ M. HAVRÁNKOVÁ

Po roku 1900 a hlavně po vzniku Československé republiky tu studovali mnozí slovenští malíři a sochaři zakladatelské generace i generačních vln 1909 a 1919 (Benka, Bazovský, Alexy, Galanda, Fulla, Majerník, Želibský, Kostka, Pribiš, Hložník ...). Studium na Akademii výtvarných umění a na Vysoké škole uměleckoprůmyslové absolvovali i mnozí výtvarníci ze Slovenska

(někteří pocházejí z česko - slovenských rodin) v druhé polovině 20. století - Krén, Kraicová, Bartošiková, Klimo, Radavský, Cepka, Marth, Luptáková, V.Oravec, Čutek, bratři A. a M. Augustinovi a mnozí další. **Nejpočetnější skupinu však představuje téměř padesát absolventů Katedry filmových a vizuálních medií Filmové akademie muzických umění (FAMU). Právě**

tito starší i mladší mistři umělecké fotografie představují dnes špičku kouzelného média a magie fotografie na Slovensku i v Praze.

Počátky vzájemných kontaktů české a slovenské fotografie a fotografů spadají ještě do období let 1928-38. Tehdy na Škole uměleckých řemesel v Bratislavě působili významní čeští fotografové J.Funke a

K.Plicka. Po roku 1945 na této škole, přejmenované na Školu uměleckého průmyslu, učili pražští absolventi FAMU, kameramani Pogran a Strelinger. Potom přišla léta šedesátá. Na pražské FAMU vznikla Katedra filmových a vizuálních medií, kde působil legendární pedagog prof. Jan Šmok, velký ctitel, přítel i znalec Slovenska a jeho umění a v roce 1967 školu ukončil první absolvent, fotograf Tibor Borský. Po něm do současnosti následovaly tři generační vlny slovenských fotografů, absolventů FAMU. Jejich tvorbu a dílo prezentovaly v letech 1988-2000 výstavy Setkání 01 (připravil A. Sládek), Setkání 02

▲ L. STACHO, PLAČÍCÍ - ZAMRZNUTÁ, 1988

(kurátoři P. Meluš a J. Tesáková) a Setkání 03. Při této výstavě připomíná R. Friedmann zmíněné tři generace, "starší představuje skupina pedagogů" (M. Havránková, F. Tomik, P. Breier, J. Striež, L. Stacho ...), "střední legendy" (P. Hudec-Ahasver, T. Stano, M. Švolík, R. Prekop, P. Župník aj.) a "mladší je progresivním proudem slovenské fotografie" (P. Breza, D. Brogányi, J. Sedlák, M. Štrba, M. Greguš, J. Králik, A. Feldeková ...).

V neohraničeném "hájemství zraku" a citlivosti lidského oka fotografa a optiky jeho fotografické kamery vidíme téměř všechno z viditelného světa i života země, přírody, člověka a lidí. **Fotografové z FAMU obsáhli ve své tvorbě krásy a**

symbolem. Z autorských osobností možno ještě připomenout jména D. Slivka, J. Csáderová, M. Mancová-Pechová, D. Zachar, R. Lendel, P. Francisci, L. Lauffová, I. Kostroň, J. Rečo, J. Šimková, M. Vančo, V. Stanko, T. Hojčová, i všech, kteří potvrzují slova profesora Šmoka - "slovenská větev FAMU představuje v podstatě nejprogresivnější část její produkce ... FAMU sehrála ve vývoji slovenské fotografie důležitou roli tím, že vytvořila generaci, která nastoupila do slovenské kultury jako její nedělitelná součást, jako součást, která se žije sice užitou fotografií, ale produkuje také fotografii volnou - a

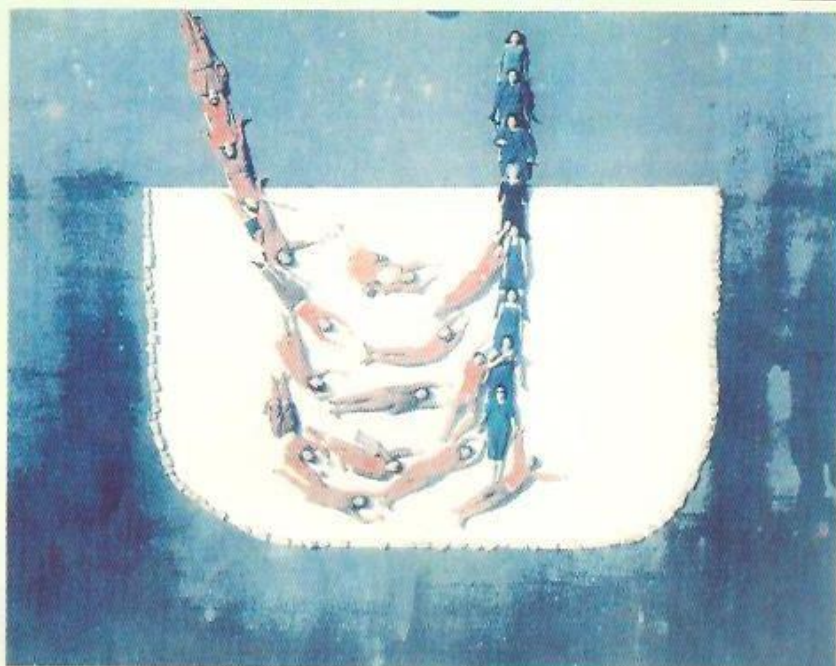

▲ R. PREKOP, 1988

tato volná fotografie je dnes už nejen na řecké úrovni, ale představuje evropskou a dokonce v mnoha případech i světovou špičku".

Od roku 1990 působí Katedra vizuálních médií i na bratislavské Vysoké škole výtvarných umění. I tu jsou špičkoví pedagogové absolventi FAMU - M. Havránková, L. Stacho. Někteří z absolventů zůstali v Praze, početné je také zastoupení "Košičanů" (rodištěm i působností - Breza, Havránková, Polák, Prekop). **Vědomí souvislosti v magickém okamžiku i ve věčnosti fotografického obrazu tedy stále žije. "Dobré světlo" svítí i slovenským fotografům FAMU na správnou cestu.**

Bohumír Bachratý

▲ M. ŠVOLÍK, CHEMICKÁ ELEKTROLYZA, 1987

hodnoty, jistoty i proměny, nálady i atmosféru přírody i města, exteriérů a interiérů, podoby, povrchu i podstaty jevů a člověčenství člověka. Jejich dílo má charakter fotografické imprese i exprese, dokumentu a svědectví, výzvy i vyznání. Jsou to fotografie, které povídají a popisují, analyzují, zviditelňují. Jsou prostým a čistým vizuálním faktem, ale jsou i stylizované a inscenované. V něčem se vracejí až k počátkům umění fotografie, v mnohém korespondují s moderním výtvarným viděním a projevem (op art, pop art, konceptuální umění, land art, body art ...), pracují a tvoří s vizuálním znakem a mnohovýznamovým

▼ P. ŽUPNÍK, 1996